ХОДЗІЦЬ ЛЕТА ПА ПАЛЯХ, ПА РАСКВЕЧАНЫХ ЛУГАХ *(Ніна Галіноўская)*

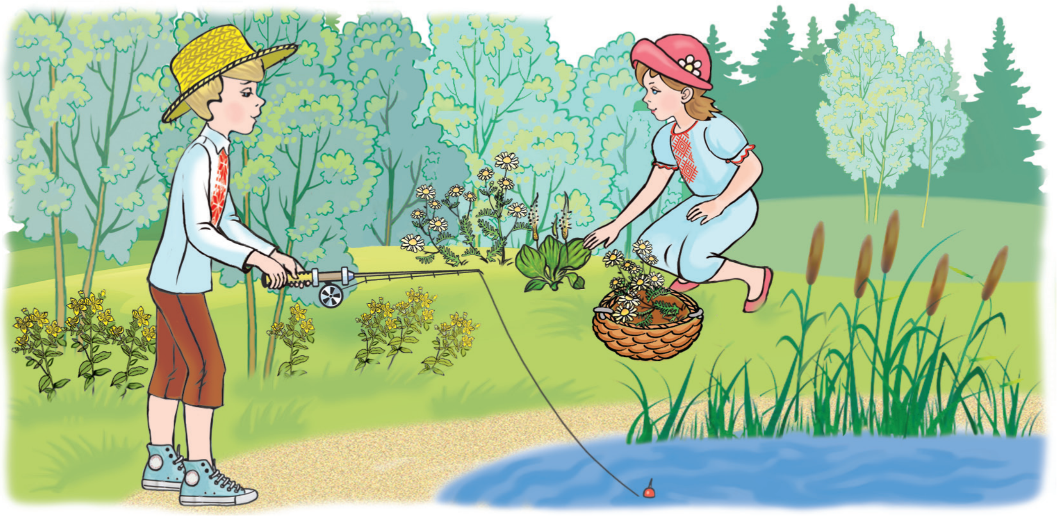

— Лянок, а ты ўпэўнены, што зараз можна лавіць рыбу? — кпіла Васілінка з Лянка.

— Канечне, можна, я ў таты запытаўся. Ён ведае дакладна, — адказаў Лянок. — А ты, Васілінка, што робіш? — не адрываючы позірку ад паплаўка, запытаўся Лянок.

— Збіраю лекавыя расліны: трыпутнік, рамонак... а вось трапіўся зверабой, — адказала Васілінка.

Якія расліны збіраеце вы, калі бываеце на прыродзе? Чаму не заўсёды яны доўга радуюць нас сваёй прыгажосцю?

Слёзы лілеі

Фама Рамашка

Цёплы ліпеньскі дзень. Свеціць яркае сонейка. Святланка прыйшла на рэчку. Падабаецца ёй сядзець на беразе,назіраць, як кружаць над беласнежнымі лілеямі сінякрылыя стракозы.

— На вось, мой падарунак, — падышоў да яе незнаёмы хлопчык і падаў некалькі лілéй.

— Не трэба было іх ірваць! — сказала дзяўчынка.

— Знайшла што шкадаваць, — сказаў хлопчык. — Вунь колькі іх у рэчцы!

— Без іх жа стане зусім сумна і мне, і стракозам. Ды і сонейку таксама.

— Як, сонейку? — здзівіўся хлопчык.

Зразумела Святланка, што хлопчык нічога не ведае пра рачны́х прыгажунь.

— Калі свеціць сонейка — цвітуць і лілеі. Дораць усім сваю прыгажосць. І матылькам, і стракозам. Усім, хто бывае тут, — растлумáчвала дзяўчынка. — А пойдзе дождж — яны згортваюць свае белыя пя-

лёсткі і знікаюць пад вадой. Чакаюць, пакуль сонейка не з’я́віцца зноў. Сумна тады на рэчцы...

Слухаў хлопчык дзяўчынку, а побач на траве ляжалі завялыя лілеі. З белых пялёсткаў сцякалі чыстыя кропелькі рачной вады. Хлопчыку здавалася, што гэта слёзы лілеі.

1. Якія пачуцці выклікаў у вас твор?
2. Знайдзіце і прачытайце радкі, якія характарызуюць Святланку як назіральную, добрую, клапатлівую дзяўчынку.
3. Што прынёс Святланцы хлопчык у падарунак? Ці парадавала гэта дзяўчынку? Чаму?
4. Як вы зразумелі галоўную думку твора?
5. Навучыцеся чытаць апавяданне па ролях.

Адгадайце загадку.

Я ў людзей шмат не бяру,
Болей радасць ім дару.
Я твой сябра ва ўсе часіны года.
Хто ж такая? Родная ... .

Мікола Чарняўскі.

Як вы думаеце, што значыць быць уважлівым да прыроды чалавекам? Паразважайце, як людзі павінны адносіцца да прыроды. Як патрэбна паводзіць сябе ў лесе, парку, каля ракі?

Калектыўна прыдумайце правілы паводзін чалавека ў прыродзе. Пачніце так: *«Выхаваны чалавек ніколі не ..., таму што ...».*

Прачытайце пачатак апавядання «Слёзы лілеі» яшчэ раз і складзіце свой працяг твора.

Пры́зба — невысокі, звычайна земляны насып уздоўж сцяны хаты, зроблены для ўцяплення памяшкання.

Гутарка асоту з крапівою

— Што ты раўняешся са мною? — крычала крапіва асоту. — Нічога ты не робіш; ніхто цябе не ведае; расцеш недзе ў полі сярод аўсоў. Вось я так увіха́юся: таго крапіва пацалуе, хто крапіву згатуе. Кожны крапіву ведае, кожны ўспамінае, на кожным пад-

ворку расту я. Глядзі, ужо аж да прызбаў падпаўзла.

— Як жа, — адазваўся стары асот, — я расту далей, бачаць мяне людзі радзе́й, але, му́сіць, мае шпількі дык даўжэй помняць ад крапіўкі.

Якраз на той час падслухала іх гутарку малая Мару́та і кажа:

— Не хваліцеся: абое вы рабое! Матулька казала, што вас абодвух з карэннем выдзера.

Паводле Цёткі.

1. Чым хваліліся крапіва і асот?
2. Што сказала асоту і крапіве Марута?
3. Як вы разумееце выраз *абое вы рабое*?
4. Паразважайце, людзей якога характару аўтар мае на ўвазе пад вобразамі асоту і крапівы.
5. Якая галоўная думка казкі?